
Bartın Üniversitesi
İslami İlimler Fakültesi Dergisi
ISSN: 2148-3507
e-ISSN: 2619-3507
Sayı: 14
Güz 2020
BARTIN – TÜRKİYE

Bartın University
Journal of Islamic Sciences Faculty
ISSN: 2148-3507
e-ISSN: 2619-3507
Number: 14
Autumn 2020
BARTIN – TURKEY

EVLİLİK YAŞI VE İÇERDİĞİ SORUNLAR

THE AGE OF MARRIAGE AND ITS PROBLEMS

Selim ÖZARSLAN

Prof. Dr., Fırat Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Elazığ/Türkiye

Prof. Dr., Fırat University, Faculty of Theology, Elazığ / Turkey

sozarslan1@firat.edu.tr

orcid.org/0000-0002-4881-6987

Makale Bilgisi/Article Information

Makale Türü/Article Types: Araştırma Makalesi/Research Article

Geliş Tarihi/Received: 13 Haziran /June 2020

Kabul Tarihi/Accepted: 18 Aralık/December 2020

Yayın Tarihi/Published: Aralık/December 2020

Atıf/Cite as: Özarslan, Selim. “Evlilik Yaşı ve İçerdiği Sorunlar”. *Bartın Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Dergisi* 14 (Aralık 2020), 249-259.

İntihal/Plagiarism: Bu makale, en az iki hakem tarafından incelendi ve intihal içermediği teyit edildi. / This article has been reviewed by at least two referees and scanned via a plagiarism software.

ÖZ

Evlilik, iki karşı cinsin yani erkek ve kadının birlikteliği yani cinsel doyumun sağlanması, dayanışması ve daha da önemlisi neslin sürekliliğini sağlayan sözleşmeye dayalı ilişki biçimidir. Bütün kültürlerde evliliğin taşıdığı önem ve kutsallık aşağı yukarı eşit düzeydedir. Toplumun temel taşı olan aile her toplum için vazgeçilmez bir olgudur. Aile de kadın ve erkeğin resmi bir akitle bir araya gelmesiyle oluşan toplumun temel kurumudur. Aile bu birliktelikten doğan çocuklarla daha da sağlamlaşır ve gürleşir. Diğer bir deyişle aile, evlilik ve kan bağına dayanan anne, baba ve çocuklardan oluşan en küçük sosyal gruptur. Toplum ailelerden oluşur. Sevgi, saygı, gelenek ve görenek gibi değerler öncelikle aile ortamında kazanılır. Aile kurumunun en önemli niteliği, sevgi odaklı bir ilişkiler dünyası olmasıdır. Bu yönüyle aile, bireyleri sevgi ve şefkatle toplumsal hayata hazırlayan bir okuldur. Aile kurumunun sağlıklı olabilmesi için erkek ve kadının ruhsal ve bedensel yönden gelişmesini tamamlamış ve olgunluk çağına ulaşmış olması gerekir. Bunun yanında evlilik yaşı hususunda farklı uygulamalar bulunmaktadır. Evlilik yaşı yalnızca ülkeler arasında değil, aynı ülkenin farklı bölgelerinde de farklılıklar gösterebilmektedir. Genelde Türk toplumunda evlilik yaşı gelenek, görenek ve inançlarına göre şekillenmiştir. Türk Toplumunda bundan çok değil, 30-40 yıl öncesine kadar kız çocukları 15 ila 18 yaş arasında, erkek çocukları da 15- ila 20 yaş arasında evlendirilirken bugün evlilik yaşı 30'un üzerine çıkmış bulunmaktadır. Bu yaşı en geç yirmili yaşların başlarına çekmek birey ve toplum sağlığı açısından gereklidir. Tabii ki erken ya da ileri yaşlarda evliliğin kültürel, sosyal, ekonomik açılardan birçok sebebi bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kelam, Erken Evlilik, Namus Algısı, Kırsal Kesim, Gelenek, Nesil.

ABSTRACT

Marriage is a form of relationship between two opposite sexes, namely men and women, that is, ensuring sexual satisfaction, solidarity and most importantly, the continuation of generation. In every society, the importance of marriage and sacredness are almost equal. We foresee that marriage will continue to be an institution that concerns individuals and society in the future, as it was in the past and now. The most important quality of the family institution is that it is a world of love. In this respect, the family is a school that prepares individuals for social life with love and compassion. In order for the family institution to be healthy, men and women should have completed their spiritual and physical development and have reached the age of maturity. Besides, there are different applications about marital age. The age of marriage may vary not only between countries but also in different parts of the same country. In general, the age of marriage in Turkish society has been shaped according to traditions, customs and beliefs. In Turkish society, not only 30-40 years ago, girls were married between 15 and 18 years of age, and boys between 15 and 20 years of age. Today the age of marriage is over 30. It is necessary to bring this age to the beginning of the twenties at the latest in terms of individual and public health. Of course, early marriages have many reasons for cultural, social and economic reasons.

Keywords: Theology, Early Marriage, Perception of Honor, Rural, Tradition Generation.

GİRİŞ

Sözlükte “evlenmek ve cinsi ilişkide bulunmak” anlamına gelen evlilik yani nikâh, bir fıkıh terimi olarak karşı cinsten iki kişinin birlikte yaşamalarına ve karşılıklı yardımlaşmalarına imkân veren ve taraflara karşılıklı hak ve sorumluluklar yükleyen bir sözleşmedir.¹ Evlilik, insanlık tarihinde önemli bir kurum olarak karşımıza çıkmaktadır. Türk toplumu da evliliğe dini ve kültürel nedenlerle önemli bir yer atfetmiştir. Evliliğin geçmişte ve günümüzde olduğu gibi gelecekte de bireyi ve toplumu ilgilendiren bir kurum olmaya devam edeceği öngörülmektedir. Evlilik iki karşı cinsin yani erkek ve kadının yasaya uygun birlikteliği;² yani cinsel doyumun sağlanması, dayanışması ve daha da önemlisi neslin sürekliliğini sağlayan bir ilişki biçimidir. Bütün kültür ve toplumsal yapılarda evliliğin taşıdığı önem ve kutsallık aşağı yukarı eşit düzeydedir.

Toplumun temel taşı olan aile kavramı her toplum için lüzumlu bir kurumdur. Aile de kadın ve erkeğin resmi bir akitle bir araya gelmesiyle oluşan toplumun temel kurumudur. Aile bu birliktelikten doğan çocuklarla daha da sağlamlaşır ve gürleşir. Diğer bir deyişle aile, evlilik ve kan bağına dayanan anne, baba ve çocuklardan oluşan en küçük sosyal gruptur. Toplum ailelerden oluşur. Toplumsal yapının gelişip ilerlemesi de zayıflayıp gerilemesi de aile yapısıyla doğrudan ilgilidir. Bu sebeple İslam dini ailenin oluşumunu sağlam ve sarsılmaz temellere dayandırmış, bu şekilde onun korunmasını toplumun korunması olarak kabul etmiştir. Bununla da kalmamış aileye yatırımı insanlığa yatırım olarak değerlendirmiştir. Aile toplumun temel taşı olmakla birlikte sağlıklı toplumların meydana gelmesinde de merkezî unsurdur. Çünkü insan yavrusunun kimlik ve kişilik edinmesi ve gelişmesi aile içerisinde başlar. Bunlarla birlikte inançlar, sevgi, saygı gibi ahlaki değerler, adet, gelenek ve göreneklerle iyi ve yararlı alışkanlıklar ilk ve en sağlıklı bir biçimde aile ortamı içerisinde elde edilir.³

Bilindiği gibi aile, inanç ve ibadetlerin, ahlaki davranışların, yardımlaşma, dayanışma ve paylaşma gibi etik değerlerin tecrübeyle öğrenildiği sosyal ortamın adıdır. Sağlıklı bir aile ortamında yetişen birey, nezaketli, iyimser ve ümitli, mütevazı, ileriye bakan, tarzı ve davranışları düzgün, eylem ve davranışlarında bilinçli ve uyanık olur. Aile ocağının en belirgin özelliği, sevgi ve saygı odaklı bir ilişkiler dünyası olmasıdır. Bu itibarla aile,

¹ Seyyid Şerif Cürânî, *Kitabü't- Ta'rifât* (Beyrut: Daru'l-Kütübi'l-İlmiyye, 1416 /1995), 246.

² Komisyon, *Türkçe Sözlük* (Ankara: Türk Dil Kurumu, 2005), 668.

³ Selim Özarslan, “İslam’ın Aile Hayatına Verdiği Değer”, *Diyanet İlmî Dergi* 40/2 (2004), 21-23.

çocukları sevgi, saygı ve şefkatle toplumsal hayata hazırlayan bir okuldur. Aile kurumunun sağlıklı olabilmesi için erkek ve kadının ruhsal ve bedensel yönden gelişmesini tamamlamış ve olgunluk çağına ulaşmış olması gerekir. Bunun yanında evlilik yaşı hususunda farklı uygulamalar bulunmaktadır. Evlilik yaşı ülkeler arasında olabildiği gibi aynı devletin farklı bölgelerinde de çeşitlilikler gösterebilmektedir. Genelde Türk toplumunda evlilik yaşı gelenek, görenek ve inançlarına göre şekillenmiştir.

1. Erken Yaşta Başka Bir Değişle Çocuk Yaşta Evliliğin Nedenleri

Türk Toplumunda bundan çok değil otuz kırk yıl öncesine kadar kız çocukları 15 ila 18 yaş arasında, erkek çocukları da 15 ila 20 yaş arasında evlendirilirken bugün evlilik yaşı 30'un üzerine çıkmış bulunmaktadır. Türkiye'de çocuk yaşta evlenen kızların sayısı 10 yılda % 52 azalarak 2017 yılında 23 bin 906'ya gerilemiştir. Toplam evlenmeler içindeki kız çocuk oranının en yüksek olduğu il % 16, 6 ile Ağrı, en düşük olduğu il ise % 0,4 ile Tunceli olmuştur. Kız çocuğu evlenmelerinin en yüksek olduğu diğer iller Doğu ve Güney Doğu Anadolu bölgesindeki Muş, % 16,1, Bitlis % 12,3, Ardahan % 11,9, Van % 10,8, Gaziantep % 10,5, Kahramanmaraş, % 9,9 olarak sıralandı. En düşük oranlar ise Rize'de % 1,1 ve Trabzon'da % 1,4 olarak kaydedildi. Büyük şehirlerde bu oran yani toplam evlenmeler içindeki kız çocuklarının evlenme oranları İstanbul'da % 1,5, İzmir'de % 2,3, Ankara'da % 2,6 olarak belirlenmiştir. Türkiye İstatistik Kurumu'ndan (TÜİK) alınan verilere göre Türkiye'de 2017 yılında gerçekleşen 569.459 resmi evlilikten 23.906'sını 16-17 yaş grubunda erken yaşta evlenen kız çocukları oluşturdu. Erken yaşta evlendirilen erkek çocuk sayısı da 2008 yılında 2214 iken bu rakam 2017 yılında % 51 azalarak 1081'e geriledi. Kız çocuklarının taraf olduğu resmi evlenmelerin toplam evlenmeler içindeki payı 2008'de % 7,7 iken 2017 yılında % 4,2 olarak belirlenmiştir. Bu oran erken yaşta evlenen erkek çocuklarda ise % 0,3' ten % 0,2' ye düşmüştür.⁴

Türkiye'de 2008 ila 2017 yıllarında resmi nikâh kıymak suretiyle evlenen 16-17 yaş grubundaki çocuklar ve bu çocukların toplam evlenmeler içindeki oranları ise şöyle sıralanabilir:⁵

⁴ Haberler, "Gelin Sayısı" (Erişim 20 Mart 2019).

⁵ Haberler, "Gelin Sayısı" (Erişim 20 Mart 2019).

Yıl	Toplam	Evlenme	Evlenen	Çocuk	Evlenen	Çocukların	Toplam
	sayısı		sayısı		İçindeki Oranı		
	Erkek	Kadın	Erkek	Kız	Erkek	Kız	
2008	641.973	641.973	2.214	49.703	0,3	7,7	
2009	591.742	591.742	2.072	47.859	0,4	8,1	
2010	582.715	582.715	2.000	45.738	0,3	7,8	
2011	592.775	592.775	1.860	42.700	0,3	7,2	
2012	603.751	603.751	1.903	40.428	0,3	6,7	
2013	600.138	600.138	1.866	37.481	0,3	6,2	
2014	599.704	599.704	1.670	34.629	0,3	5,8	
2015	602.982	602.982	1.483	31.337	0,2	5,2	
2016	594.493	594.493	1.319	27.637	0,2	4,6	
2017	569.459	569.459	1.081	23.906	0,2	4,2	

Pek tabiidir ki erken ya da geç yaşta evliliğin kültürel, sosyal, ekonomik açılardan çeşitli sebepleri bulunmaktadır.

1.1. Ekonomik ve Sosyo-Ekonomik Nedenler

Eskiden evlilik masrafları çocuğunu evlendiren aile için sıkıntı ve külfet oluşturmuyordu. Gelin damadın baba evine getiriliyor, damadın ailesiyle birlikte aynı evde yaşıyordu. Ayrı bir ev açma gereksinimi duyulmuyordu. Gelin hem ailenin iş gücüne katılıyor hem de ekonomik olarak onlara bir yük getirmiyordu. Önceden yoğun olarak tarım ve hayvancılıkla uğraşan Türk toplumunda erken evlilikle meydana gelen çocuklar yeni iş gücü demektir. Bu da evlilik yaşının erken yapılmasını etkileyen bir faktördür. Türkiye'nin bazı bölgelerinde aynı gerekçelerle erken yaşta evlilikler azalarak da olsa devam etmektedir.

Erken evliliğin bir başka sebebi de başlık parası alma düşüncesidir. Ekonomik yönden yoksul ve fakir olan aileler kız çocuklarını daha cazip dönemlerinde evlendirerek ailelerine başlık parası adı altında maddi kazanç sağlamış oluyordular. Ayrıca erken yaşta yapılan

evlilikle eşe itaatin ve yuvaya ısınmanın daha çabuk sağlandığı düşünülmektedir. Erkek aileleri de birlikte oturma düşüncesine sahip olduklarından küçük yaşta gelin alarak kendilerine uyumun ve itaatin daha fazla olmasını amaçlamaktadırlar. Kendi ihtiyaçları ve içinde buldukları sosyo-ekonomik şartlar çerçevesinde değerlendirecek olursak erken yaşta evlenmek makul karşılanabilir. Hatta geç yaşta evlilik olumsuz karşılanmakta evde kalma olarak düşünülmekteydi. Kız çocuklarının başlık parası almak için çocuk yaşta ebeveynleri tarafından evlendirilmeleri âdeti ekonomik gerekçelere dayandırılırsa da bunun altında kız çocuğunun ikinci sınıf olarak görülmesi vb. gibi sosyo-kültürel anlayışlar da bulunmaktadır. Bu ise insan olarak kız çocuklarının hak ve hürriyetlerinin açıkça ihlali olarak görülmelidir.⁶

1.2. Sosyo-Kültürel ve Dini İnançlarla İlgili Nedenler

Erken evliliğin sebeplerinden birisi de dini inanç ve uygulamalardan kaynaklanan namus algılamasıdır. Kırsalda yaşayan ebeveynler kız çocuklarını ortaöğretim ve yükseköğretime gönderme imkânları olmadığından veya bu eğitime gönderme düşüncesine sahip olmadıklarından bir an önce evlendirerek aile namuslarını korumuş olduklarını düşünmektedirler. Kız çocukları ailenin namusu olarak algılanmaktadır. Hâlbuki İslam dininin birinci hukukî hüküm kaynağı Kur'an-ı Kerim'e göre iffet ve namus anlayışı bireylerin cinsiyetine göre şekillenmemiştir. Hem erkek hem de kadın bireysel ve toplumsal hayatlarında iffet ve namuslarını aynı oranda koruyup muhafaza etmekle sorumludurlar. Nitekim bu husus, Kur'an-ı Kerim'de şöyle ifade edilir:

“Mü'min erkeklere söyle, gözlerini haramdan sakınsınlar, ırzlarını korusunlar. Bu davranış onlar için daha nezihdir. Şüphe yok ki, Allah onların yaptıklarından hakkıyla haberdardır. Mü'min kadınlara da söyle, gözlerini haramdan sakınsınlar, ırzlarını korusunlar. (Yüz ve el gibi) görünen kısımlar müstesna, zînet (yer)lerini göstermesinler. Başörtülerini ta yakalarının üzerine kadar salsınlar...”⁷

Yine kırsal kesimde ve Anadolu'nun çeşitli bölgelerinde beşik kertmesi denen bir âdet vardır. Bu âdete göre iki aile yeni doğan erkek ve kız çocuklarını birbirleriyle evlenmeleri için kendi aralarında sözleşirler. Bu sözleşme esasında evlenecek kız ve erkeğin iradelerini yok sayma anlamına gelmektedir. Evlilik bir insan hakkıdır. Bu tür adetlerle evlenecek erkek ve

⁶ Selim Özarslan, “Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da Kadının Statüsü ve Kalkınmaya Etkisi”, *I. Doğu Anadolu Sempozyumu* (Elazığ: Fırat Üniversitesi Yayınları, 2005), 408-411.

⁷ en-Nûr, 24/ 30-31.

kadının iradeleri göz ardı edilerek en temel insani haklarından mahrum edilmektedirler. Erken evliliğin sebeplerinden bir başkası da bu beşik kertmesi âdetidir denilebilir.

Bir de yine kırsal kesimde berdel denen başka bir evlenme usulü vardır. Buna ailelerin karşılıklı olarak kızlarını birbirlerine gelin vermeleri ya da evlenecek iki erkeğin ailelerindeki kızları karşılıklı olarak kendilerine eş olarak seçmeleriyle gerçekleşen bir evlilik yöntemi olduğu için simetrik evlilik veya mübadele evliliği de denilmektedir. Berdel şeklindeki evlenme usulünde fakirlik endişesi etkin rol oynamaktadır. Aileler karşılıklı kızlarını birbirlerine vererek başlık parası ve düğün harcamalarından kurtulduklarını düşünmektedirler. Hâlbuki Kur'an "...fakirlik korkusuyla çocuklarınızı öldürmeyin. Sizi de onları da biz rızıklandırırız..."⁸ buyurmaktadır. Kan davalarının bitirilmesi için de berdel evlilikleri yazılı bir kanun gibi töreleşmiştir. Bu da erken evliliğe yol açan uygulamalardan birisidir. Daha çok Anadolu'nun kırsal kesimlerinde görülen erken evliliğe neden olan örf ve adetler İslâm öncesi Arapların evlilik biçimlerinin izlerini taşımaktadır. Cahiliye döneminde çeşitli nikâh türleri vardı: Bunlardan biri bildiğimiz tarzda olan sürekli nikâh yani boşama durumu olmadıkça devam eden nikah şeklindeydi. Diğerleri ise süreli yahut geçici nikâh (nikah-ı mut'a), nikah-ı bedel (eşleri karşılıklı değiştirme), nikah-ı istibda (soylu bir erkekten çocuk sahibi olmak için eşi ona sunma ve çocuk olana kadar da eşe yaklaşmama), nikah-ı makt (babasının ölümünden sonra büyük oğlun üvey annesiyle evlenebilmesi) ve nikah-ı şigâr (mehir ve başlık vermemek için kızların değiştirilmesi) gibi isimlerle anılıyordu. Bunların dışında nikâhsız yaşama da birliktelik uygulamaları arasındaydı. Cahiliye döneminde Arap erkeği âdet/ regl sürecinde kadınla aynı mekânda oturmaz, onunla birlikte yiyip içmez hatta bazı zamanlar geçici olarak onu evden bile çıkardığı olurdu.⁹

1.3. Erken Yaşta Evliliğin Getirdiği Olumsuzlukları

18 yaşını doldurmadan gerçekleşen evlilikler hem sosyolojik hem de biyolojik ve tıbben doğru değildir. Tıp uzmanları, erken yaşta evlenen kız çocuklarının gebeliklerinde bebeğin hem hastalık hem de ölüm riskinin çok fazla olduğunu söylemektedirler.¹⁰ Evlilik kişinin seçim yapabileceği bir olgu iken erken evlendirmeler ya da çocuk yaşta evlilikler kişinin seçim hakkını elinden almaktadır. Türk milletinin benimseyip takip ettiği İslam dininde de kadın ve erkeğe kendisine her yönden denk istediği bireyle evlenme hak ve yetkisi

⁸ el-En'am, 6/151.

⁹ Neşet Çağatay, *İslam Öncesi Arap Tarihi ve Cahiliye Çağı*, (Ankara: y.y., 1971), 133; Selim Özarlan, *Günümüz Kelam İnanç Problemleri*, (Ankara: Nobel Yayınları, 2016), 133-134.

¹⁰ Ayşe Akın, "Çocuk Gelinler ve Beklenen Olumsuz Sonuçları Raporu" (Erişim 28 Ocak 2019).

verilmiştir. Ergin bir kadın kimsenin velayetinde olmadan evlenme yetkisine sahip kılınmıştır. Aile kurumunun sevgi, şefkat ve merhamet üzerine kurulması istenmiştir. Erken yaştaki ya da çocukluk dönemindeki evlilikler insan hakları ihlalleri içerisinde değerlendirilmekte, özellikle kız çocuklarında görülen cinsel istismarın en sık görülen biçimini oluşturduğu kabul edilmektedir.¹¹ Erken yaşta evlilikler, evlenen bireylerin okulu terk etmelerine, eğitim ve öğrenim hayatlarının sona ermesine yol açmaktadır. Bu da maddi ve manevi yönden yeterince olgunlaşmamış bireylerin anne ve baba olup çocuk sahibi olmalarına sebebiyet vermektedir. Bu da Türk toplumunun geleceği açısından bazı olumsuzlara yol açabilir.

2. İleri ya da Geç Yaşta Evliliğin Nedenleri

2.1. Zorunlu Eğitim Süresinin Artmasına Paralel Olarak Eğitim Düzeyinin Artması

Günümüzde ise evlenme yaşı kentlerde olduğu kadar olmasa da kırsal kesimde de yükselmektedir. Bunun sebeplerine bakacak olursak erkek çocuklarının yanında kız çocuklarının da ortaöğretim ve yükseköğretime katılımının artması/ artırılması gerekir. Tahsil hayatının 22-23 yaşlarında bittiği düşünülürse evlilik yaşı da buna paralel olarak en azından bu yaşlara yükselmektedir. Bir de tahsil hayatından sonra iş ve meslek hayatına atılıp ailenin geçimini sağlayabilecek bir imkâna kavuşma ilave zaman gerektirmektedir. Bu da evlilik yaşını daha da ileri yaşlara zorunlu olarak taşımaktadır. Ayrıca evliliği ileri yaşlara bırakan kimi bireyler evlenecekleri bireylerde yüksek statü ve aşırı kriterler aradıklarından evlenememe sorunuyla da karşı karşıya gelebilmektedirler.

2.2. Modern Yaşam Biçiminin Yaygınlaşması ve Toplumsal Statü Arayışları

Bir de Türk toplumu günümüzde geniş aileden çekirdek aile yapısına geçmiş bulunmaktadır. Evlenmek eskiden olduğu gibi ekonomik olarak kolay olmamakta yeni bir ev açılacağı için ilave masraflar gerektirmektedir. Bir de aşırıya kaçan nişan ve düğün harcamaları gençlerin para biriktirmelerini zorunlu hale getirmekte, bu da evlilik yaşını daha da ileri yaşlara taşınmasına yol açmaktadır.

¹¹ İ. Meltem Atay - Evrim Aktepe, "Çocuk Evlilikleri ve Psikososyal Sonuçları", *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar Current Approaches in Psychiatry* 9/4 (2017), 415.

2.3. İleri ya da Geç Yaşta Evliliğin Getirdiği Olumsuzlukları

İleri yaşlarda evlenen bireyler bedenen ve ruhen erken yaşlarda evlenenlerden daha avantajlı olmalarına rağmen eşleriyle veya eşlerinin ailesiyle uyum sorunlarıyla karşılaşabilmektedirler. Uzun süre bekâr yaşayan ve farklı yaşam biçimlerine sahip bireylerin aynı ortamı paylaşmaları zor olmakta bu da evliliklerin boşanmayla sona ermesine yol açmaktadır. Geç evlenen bayanların çocuk sahibi olmaları da çoğu zaman mümkün olmamakta bu da evlilik bağına zayıflatmakta ve boşanmayı kolay hale getirmektedir. Günümüzde bazı aileler çocuklarına daha da kaliteli ve lüks bir yaşam sunamama endişesiyle gebelikleri sonlandırmakta, olabildiğince az çocuk sahibi olmaya çalışmaktadır. Yine geç yaşta evlenenler çocuk sahibi olmayı ve ona bakmayı göze alamamakta, bu da evliliğin amacı olan yeni nesiller oluşturulması olgusuna zarar vermektedir. Böyle bir anlayış İslâm'la birlikte bütün ilahî ve beşerî hukuk sistemlerinin kabul ettiği canın ve neslin korunması ilkesiyle çelişmektedir. Bu durum da ülkemizin genç ve dinamik nesillerden mahrum kalmasına ve nüfusun yaşlanmasına yol açacaktır. Bilindiği gibi diğer varlıklardan farklı olarak insanoğlu tarih boyunca cinsel ihtiyaçlarını, bilerek ve amaçlı olarak kurdukları aile düzeni ve disiplini içerisinde karşılaya gelmişlerdir. Kur'an'ın farklı ayetlerinde belirtildiği gibi aile kurumunun yani evlenmenin en temel amacı bedenen ve zihnen sağlıklı nesiller yetiştirmek suretiyle insan soyunun devam etmesine katkıda bulunmaktır.¹² Nitekim bu husus, Kur'an-ı Kerim'de şöyle ifade edilir:

“Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan da eşini yaratan ve ikisinden birçok erkekler ve kadınlar üretip yayan Rabbinizden sakının! Adını kullanarak birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah'tan ve akrabalık haklarına riayetsizlikten de sakının. Şüphesiz Allah sizin üzerinizde gözetleyicidir.”¹³

SONUÇ

Nikâhlanma ya da Türkçe karşılığıyla evlilik, iki karşı cinsin yani erkek ve kadının birlikteliği yani cinsel doyumun sağlanması, dayanışması ve bunlardan en önemlisi neslin devamını sağlayan akde yani sözleşmeye dayanan ilişki biçimidir. Evliliğin geçmişte ve günümüzde olduğu gibi gelecekte de bireyi ve toplumu ilgilendiren bir kurum olmaya devam edeceğini öngörmekteyiz. Kız ve erkeklerde evlilik yaşı, evliliğin sağlıklı bir zeminde sürmesi

¹² Özarlan, “İslam'ın Aile Hayatına Verdiği Değer”, 22.

¹³ en-Nisâ, 4/1.

ve kendisinden beklenen bireysel ve toplumsal yararların sağlanmasında önemli bir yere sahiptir.

Evlilik yaşı, sosyo-kültürel ve sosyo-ekonomik durum, gelenek, görenek, dini inançlar, içinde bulunulan zaman ve şartlara göre değişse de erken ve geç yaşlardaki evliliğin çeşitli mahsurları ve insan hakları ihlalleri söz konusudur. Yüksek tahsil yapanlar için önerilen evlilik yaşı tahsil hayatının bitimi ve iş hayatına başlama zamanında yapılan evliliğdir. Yüksek tahsil yapmayanlar biyolojik ve ruhsal olarak gelişmiş ve rüşt çağına da ulaşmış iseler - ki bu da 18 yaşını ima eder- evlenebilirler.

KAYNAKLAR

- Akın, Ayşe. “Çocuk Gelinler ve Beklenen Olumsuz Sonuçları Raporu”. Erişim tarihi: 28.01.2019. <http://www.tavsiyedyorum.com/>
- Atay, İ. Meltem- Aktepe, Evrim. “Çocuk Evlilikleri ve Psikososyal Sonuçları”. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar- Current Approaches in Psychiatry* 9/4 (2017), 410-420.
- Cürcânî, Seyyid Şerif. *Kitabü't- Ta'rifât*. Beyrut: Daru'l-Kütübi'l-İlmiyye, 1416 /1995.
- Çağatay, Neşet. *İslam Öncesi Arap Tarihi ve Cahiliye Çağı*. Ankara: y.y., 1971.
- Çalışkan, Nazlı. “Erken Yaşta Evlilik ve Nedenleri”. Erişim tarihi: 20.01.2019. <http://www.tavsiyedyorum.com/>
- Gelin Sayısı. Erişim tarihi: 20. 03. 2019. <https://www.haberler.com/cocuk-gelin-sayisi-10-yilda-yari-yariya-azaldi-10774517-haberi>.
- Komisyon. *Türkçe Sözlük*. Ankara: Türk Dil Kurumu, 10. Baskı, 2005.
- Özarlan, Selim. “İslam’ın Aile Hayatına Verdiği Değer”. *Diyanet İlmi Dergi* 40/2 (2004), 21-28.
- Özarlan, Selim. “Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da Kadının Statüsü ve Kalkınmaya Etkisi”. *I. Doğu Anadolu Sempozyumu*. 1/408-411. Elazığ: Fırat Üniversitesi Yayınları, 2005.
- Özarlan, Selim. “Hz. Peygamber'in Hanımlarına Muamelesi ve Çok Evliliğinin Gereçekleri”. *Oş Üniversitesi İlahiyat Fakültesi İlmi Dergisi* 14-15 (2011), 111-130.
- Özarlan, Selim. *Günümüz Kelam İnanç Problemleri*. Ankara: Nobel Yayınları, 2016.